

A zenei öröm akcentusa

A Szegedi Zeneiskolaért Alapítvány utolsó téli hangversenyén nem mindennapi előadó-társítás várta a közönséget: együtt lépett fel Gregor József világszerte ismert operanékes, és a szegedi konzervatórium fiatal hallgatóiból álló Musica Parlante kamarazenekar, Meszlényi László vezényletével.

A krónikás nem szívesen hangsúlyozza, hogy a Musica Parlante zenészei fiatalok. Még azt gondolná valaki, az előadás némely hibáját ezzel kellene elegyengetni. Nem: önálló előadásukban Haendel F-dúr concerto grosso-ja, Alessandro Marcello d-moll oboaversenye, Vivaldi kicsiny c-moll szimfóniája vagy Mozart F-dúr divertimento-ja így, ezzel együtt volt rendkívül izgalmas. A kamarazenekar fiatal, tehát itt-ott (tegyük hozzá: nem gyakran) intonációs gondjai vannak, ám ezt leszámítva frissen, kedvvel és a zenélés örömteli lendületével ragadják meg a hallgatót. Felkészítésük kiválósága nem csupán abban van, hogy egybefogott és átgondolt játékmóddal állnak elő, hanem abban is, hogy a barokk zenét korabeliségében, pontosabban: a zenélés kora-

beli lelkiségben szólaltatják meg. Vagyis szabad, kísérletező örömmel, megőrizve a műadta variációs értelmezhetőség izgalmas játékát, megtöltve a megtölthető zenei teret, nem mereven rögzítve azt, ami a zenében elmozdítható, nem előre szabályozva azt, amit csak a hallgató hallása szabályozhat (ki-ki lelki habitusa szerint), és mégis, ezt az egészet kiszámított, kigondolt formába öntve játszanak. A Musica Parlante zenekarnak, ha úgy tetszik, akcentusa van, egyéni, érdekes zenei beszédmódja, amely mintha abból a korból – Vivaldi, Monteverdi, Haendel és Bach korából – származnék, amikor a zene sokkal inkább mindenki élvezete, szórakozása, magafelelt időtöltése, sőt: közügye volt, mint azóta bármikor.

Meszlényi László kamarazenei együttese (mert ő e kifejezési mód atyamestere) a Gregor Józseffel közös hangversenyén a zenélés egy másik csodáját is felélesztette, azt, amikor az ária hangszeres kísérete nem csupán kíséret, hanem az énekhang természetes környezete, nem csak díszítő háttér, de fogantató közeg is. Gregor József világszínvonalon éneklő a Mozart-áriákat (a koncerten: Sarastro áriája, Ozmin áriája, a „Ti lasco o cara” és az Un bacio di mano hangversenyáriák), a tehetség természetességével, hangjával teatralitást is teremtve képes arra, hogy a jól igazított kamarazenei kísérettel a mű világát egy-egy részlet útján megnyissa. A Musica Parlante fiatal zenészei pedig ráéreztek erre, s frissen, étellel és színekkel teli hangzással járultak hozzá e bámulatosan kifejező előadás sikeréhez.

Panek Sándor

■ Sokat időztünk túl a Tiszán, de talán nem rója föl senki. Élesek itt az idő vonalait, mint akárhol.

Csányi Kálmánétól megtudtuk az előbb, hogy 1980-ban jöttek ki a városból. Marhát, disznót, birkát kezdtek tartani, de, ahogy mondtuk már, jól beletenyeltek. Az összes tehenet levágták, mert nem kaptak annyit a tejért, hogy kifejni megérte volna. Férje és az ő keresetéből él a család. A szövetkezettől összesen harminc aranykoronát kapnak majd, ha jövő augusztusban befejeződik a teljes fölszámolás, abból pedig legföljebb másfél hektár föld jut. A megélhetéshez kevés, az éhenhaláshoz sok. Két jó szót nem tudna mondani, ha a jövőről kérdezem. Teljesen sötét világba csöppentek bele, tapogatni se lehet, nemhogy látni valamit is.

Bekukkantottunk a boltba is. Ha jól hallottam, Vitézkocsmának mondja most is az itteni nép, noha a kocsmai szerepet kihelyezett változata, a büfébódé tölt be. Szépen látogatják a szomjas betyárok. Bent, a boltban, a legnagyobb pult hasa is, teteje is kenyérral van megrakva. Kedden és pénteken hoznak két-két mázsát, most éppen péntek van. Anyóka rakja tele összes szatyrárt, azt mondja, sütni akart otthon, mint régen, megvan a kemence is, de mindent elvert a jég, kénytelen innen vinni. Ő is azt mondja, úgy zajlanak mostanában a dolgok, józan ésszel nem lehet tudni, mit is csináljon az ember.

Boltosék hónapokkal ezelőtt fölkerestek, hátha tudnék segíteni, hogy ne árverezék el fejük fölül a boltot, de mire kiértünk volna, arra kértek telefonon, egyelőre ne menjünk. Most derül ki, aki akkor fenyegette őket megvétellel, egyelőre visszalépett. Ha meg tudnának egyezni, az is lehet, megvennék.

Amíg ember van, addig boltnak is kell lennie. Konok az itteni nép, maradni akar, és

Kukoricaföldön a szövetkezet első elnöke. (Fotó: Enyedi Zoltán)

Algyő, hol vagy?

Vetni, vetni, vetni!

biztosan nem szeretné se tíz, se tizenkilenc kilométerekről hozni a kenyeret, a sót meg a cukrot. Be is kormosodna az ég, ha már bolt se lenne, mert a mostani magánosításban teljesen elmagányosodnának az emberek, ha még bolti alkalom se lenne a találkozásra. Van, persze, akinek a boltba se kell bemennie, elég, ha a kinti büfé előtt horgonyoz le.

Ne felejtjük el azonban, hogy a régi ismeretség alapján voltaképpen Parónai Jánost keressük. Megmutatják a tanyáját, jó sok gépet látunk ott, de őt nem találjuk otthon. Újabb útbaigazítás következik, menjünk oda, ahol a kukoricas lát-szik, mert most török a kukoricát. Hiába a sok gép, kézzel török. Felzötyögünk autóval a töltés oldalába, begyalogolunk a kukoricas közepén is túlra, ahol a kis csapat töri a termést, és máris nyújtjuk a kezünket. Nagyon megnéz a hajdani elnök, mosolygásra áll a szája, de nem ismer meg. Amikor avval akarom rávezetni, én volnék az a pasas, aki annak idején megírta, hogy a nagy falu négy szövetkezetéből ez az egy

lett csak nyereséges, még nagyobb mosolyra futja igyekezetéből: huszonhat éven át, amíg ő volt az elnök, ha kevés volt is a nyereség, de ráfizetés soha nem volt. Nem az ő érdeme, nehogy oda könyveljem, ahová nem való, kizárólag a tagság érdeme. És föltétlenül ne írjam az utód-elnök rovására se a bukást, mert nem ő tehet róla. Sajnos, azt se lehet mondani, hogy a bukás is a tagság érdeme lenne, mert ekkora veszedelmet nem lehet a nyakába varrni. A körülmények lettek olyanok. Amikor ő nyugdíjba ment, akkoriban kezdődött a tánc, és azóta is tart, egyfolytában. Ki tehet róla? A körülményeket meg csak pörbe se lehet hívni.

Nem akarom sokáig fönn tartani, mert a segítők sora gyorsan halad, de rákérdezek azért, volt-e szerepe a régi vitézségnek, hogy olyan sokáig nem ismerték a veszteséget. Netán annyira rájuk ijesztettek volna egy-két kilátásba helyezett anket-pofonnak? Azt mondta, volt a dolognak ilyen oldala is, egészen biztos, hogy volt, de az igazi ok a vérükben volt. Ami el nem kerülhető, azt

a lehető legjobban szabad csak csinálni. Addig, amíg a körülmények megengedik.

Jégverés utáni kukoricatábla aszállyalcsinált soványka természet törögetik most. Nem az övé, a fiáé, ahogy a gépek is az övéi. Minden rokon minden pénzét beleölték a gépekbe, ezért kérdezte meg a fiú, amikor a jég elment, hogy most mit csináljunk. Vessünk? Ne vessünk? A bölcs és sokat tapasztalt ember azt a tanácsot adta, vessünk. Az ugyan nem biztos, hogy haszna lesz, de egészen biztos, hogy nem lesz, ha nem vetnek. Ami értéket belevetettek, az legalább visszatért.

Magánparaszti bölcsesség az újra magánparaszti világban.

Még néhány szóban emlékeztetem a hajdani kemencés pogácsára. Örömmel legyint rá. A régi nagyságok akármikor kijöttek ide, mindig kiszóltak, süssenek valamit, és az ő asszonyaik mindig készek voltak a finomságokra. Vadászat se mulhatott el, hogy a puszkázó emberek ne kószolhattak volna valamit, legalább köröm közül, induláskor. Mert a vad nem várhat, ha puska van a kézben. Hajtás után, a lelőtt vadak mustrája után aztán jobban jutott idő egy kis kvaterkázásra is az istenadta nép teremtő közelségében, meleg, készséges és fölséges kiszolgáltatottsága mellett. Azok voltak ám a szép idők!

Ez a mostani viszont iszonyatosan cudar. Csenevész kukoricában ritkán terem a reménység. Legföljebb a következő évre halasztódik, mert ha már reménykedni se lehetne, megehetné a fene.

Abban persze, sajnos, sok az igazság, hogy mostanában csak a bolond látja itt rózsaszínből a világot. Ekeszaggatóan kemény a nagyon jó föld, mondta az előbb az elnök-utód, sorra pusztulnak a drágán megvett téesz-gépek is. Pedig azoknak dolgozniuk kell, mert különben elpusztul a Rákóczi földje. Talán találnak valakit, aki kijavítja őket.

(Folytatjuk)

Horváth Dezső

■ A pénzügyi források előteremtésére – a vízdíjak meghatározott része mellett – eleinte több lehetőség is látszott: kedvező kamatozású külföldi hitelek, támogatások. Mára azonban kiderült: a jelentősen megemelendő víz- és csatornadíjakon felül legföljebb állami céltámogatásban reménykedhetünk, az ország költségvetéséről, valamint a mindenkori kormányzat jóindulatától függően.

A beruházás lebonyolítására és a vízművek üzemeltetésére közben felmerült külföldi cégek bevonása, közös vállalatok alapítása. Kezdetben a dán Krüger cég vezette vállalatcsoport volt a tárgyalópartner – nekik csak a szennyvíztisztító volt a fontos – mára ebből a francia Compagnie Generale des Eaux (rövidítve CGE) maradt lehetséges befektetőként.

A szegedi víz- és csatornaszolgáltatás külföldi tőkebevonással történő privatizációjára ugyanakkor nyilvános, nemzetközi pályázat sohasem volt. Nem is lehetett, hiszen az önkormányzat privatizációt szorgalmazó vezetői az elérendő célokat meg nem fogalmazták, a feltételeket meg nem határozták. Ezekre mindig elfogadták a külföldi befektető követelményeit.

Ilyen előzmények után és körülmények között tette meg ajánlatát – hosszas tárgyalások után – a CGE egy önkormányzati többségű (51 százalék) üzemeltetési társaság, egy külföldi többségű (70 százalék) vízügyi kivitelezési társaság

■ A sovány tehén meg a ... fejőgép Milliárdok - honnan és hogyan?

Senki sem vitatja, hogy minőségi változásra van szükség a város vízellátása és csatornázása fejlesztésében, a meglévő vezetékhalózat felújításában. Azt sem vonja kétségbe senki, hogy a közeljövőben szükséges a szennyvíztisztítás fokozatos kiépítése is.

A fő kérdés mindig az volt és maradt, hogy miképpen teremthetők elő a szükséges milliárdok ennek a programnak a megvalósítására, illetve, hogy az önkormányzat és esetleg gazdasági társasággá alakuló vízművállalata képes-e ennek lebonyolítására, megszervezésére.

valamint egy, az előző kettőt összefogó beruházási társaság létrehozására.

Az ajánlat vizsgálatára, a megállapodás végleges tartalmi és formai kialakítására tárgyalóközlöttséget bízott meg a közgyűlés, melynek jómagam is tagja voltam. Feladatunk volt a terület elé terjeszhető változat egyeztetése a CGE képviselőivel. Feladatomat nem teljesíthettem: nem sikerült az önkormányzatnak és a lakosságnak is előnyös, de a befektetőknél is elfogadható feltételeket kiharcolnom.

Az ajánlat vizsgálata, megvitatása során kiderült, hogy azok, akik az egyenlőtlen feltételek ellenére is elfogadása mellett kardoskodnak, nemcsak a vízművek jelenlegi állapotát nem ismerik, hanem az ajánlat elfogadásának következményeit sem kívánják végiggondolni. Az üzlet támogatói vakon és kritikátlanul hisznek a franciák vállalatműködtetési, beruházáslebonyo-

lítás és technológiai tudásában, ugyanakkor lenéznek és megvetik a hazai, helyi szakértelmet, eredményeket, tapasztalatokat és szakembereket.

Azon sem lehet tehát csodálkozni, hogy a befektetési ajánlat értékelésére felkért független, külső – mégcsak nem is szegedi – szakértők véleményét megkérdőjelezték, mivel azok sem lelkesedtek annak elfogadásáért.

Természetesen a lakosság tájékoztatása is elmaradt, bár, mint fogyasztók, a legértelemtebbek.

Talán még most sem késő összefoglalni mit is ajánlanak, mit hoznának a franciák:

I. A három vállalkozásba összesen 310 millió forint tőkét. Összehasonlításként: Szeged 1993. évi költségvetése 10,5 milliárd forint, a víz- és csatornázás becsült értéke 7 milliárd. Ez a tőke teljes egészében a vállalkozások alaptőkéjébe kerül, hogy biztosítsa a megfelelő tulajdoni

hányadot, ezzel a meghatározó befolyást azok működésében.

2. Az otthon alkalmazott technológiákat.

Ezekről a felkért szakértők megállapították, hogy részben korszerűek ugyan, de ezek itthon is ismertek, beszerezhetők, részben rosszabbak vagy egyenértékűek hazai eljárásokkal, szabadalmakkal, részben pedig máshonnan olcsóbban is beszerezhető azonos értékű megoldás.

3. Hatékony vállalatvezetési és szervezési módszereiket, melyek alkalmazásával keletkező megtakarítások képezik profitjuk alapját. Ennek tartalmát nem sikerült kiderítenünk, ugyanakkor külön díjazást is próbált kérni érte. Ez a titkolás érthetetlen, hiszen a szervezési módszerek ugyanúgy know-how-nak számítanak, mint az előző pontban említett műszaki eljárások.

Most nézzük meg a másik oldalt: mit kérnek ezért cserébe a befektetők?

1. A víz- és csatornázásművek működtetésének, ezzel Szeged vízellátása ellenőrzésének meghatározó jogainak jelentős részét.

2. Kizárólagosságot a közéleti vízellátási és csatornázási építkezések 90-95 százalékára, 25 évre.

3. Garantált árbevételt és ezzel profitot 25 évre előre meghatározottan emelkedő, az inflációval és a forintleértékelésekkel ezen felül évente korrigált vízdíjak útján. Ha a bevétel nem felel meg az általuk tervezettnek, az önkormányzat köteles kiegészíteni.

4. Részben garantált, versenyben korlátozott piacot az érdekeltségükbe tartozó külföldi cégek termékeire, pl.: vízmérők, gépek, berendezések, szerelési anyagok stb.

5. Garantált, verseny nélküli piacot technológiai eljárásaik alkalmazására.

6. Az érdekérvényesítés biztonságát a kívánságukra létrehozandó, általuk meghatározott feladatú önkormányzati bizottság és a vállalatok felügyelőbizottságai személyi összefonódásán keresztül.

7. Az esetleges vitás kérdések rendezésére nemzetközi bíraskodást, ezzel korlátozva – annak költségei és időigényessége következtében – az önkormányzat érdekérvényesítési lehetőségét.

Úgy gondolom, hogy erre mondják: jó üzlet, de nem nekünk!

Básthy Gábor
okl. gépészmérnök
önkormányzati képviselő

Orvosi újdonságok

Az új évben fellendülés várható a gyógyszeriparban és az orvosi műszertechnikában – vélekednek amerikai szakértők. Egy amerikai biológiai konferencia szervezői óvatos derűlátással azt állítják, hogy 1994 robbanásszerű eredményeket hoz a biológiai tudományokban. Az „előrejelzések” szerint az alábbi újdonságok jelennek majd meg a piacon:

– beültethető defibrillátor (szívkamraremegést megszüntető készülék); – vizelési problémák nem sebési úton történő kezelése; – a koszorúér-szűkületet megszüntető készülék; – az autoimmun betegségek (például szklerózis multiplex és ízületi gyulladás) gyógyítására alkalmas gyógyszerek; – új gyógyszerek a cukorbetegségeknél; – védőoltás melanoma ellen (a bőrrák egyik fajtája); – olyan zsírsavakat tartalmazó csecsemőtápszert-adalékanyag előállítás, amelyek csak az anyatejben találhatóak meg.

1994-ben egyébként várhatóan egyre kevesebb amerikai veszi majd igénybe a biztosítótársaságok szolgáltatásait, és a költséges kórházi ellátás helyett inkább hatékonyabb gyógyszereket és alternatív orvosi kezelést választanak majd.